

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserate
sprejema upravljalstvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekepi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošli prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6,50 —
mesec : 2,20 —

V upravljalstvu prejeman:

za
celo leto naprej 30 K — h
pol leta : 15 —
četrt : 7,50 —
mesec : 2,50 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 200.

V Ljubljani, v ponedeljek 2. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Volivno gibanje.

Sijajen shod v Št. Petru.

Včeraj popoldne se je vršil sijajen shod katoliško - narodne stranke v Št. Petru na Krasu. Navzočih je bilo 400 zavednih mož volivcev iz Št. Petra in okoliških občin. Na shod so prišli gg. dr. Šusteršič in kandidata Drobnič in Krek, katere so volivci pozdravili z burnimi „Živio“ klici. Shodu je spretno predsedoval gospod župan Margon.

Kandidat posestnik Drobnič se je že pri nastopu s svojo simpatično zunanostjo vsem prikupil. Ta mož žuljavih, delavnih rok, a bistrega duha in odločnega, neomajnega katoliško-narodnega prepričanja je vreden polnega zaupanja in že pri prvih njegovih besedah se je čulo: „Ta je mož. Za Drobniča in Kreka pojdemo navdušeno v boj.“

Kandidat Drobnič je povdarjal, da je kmet, a ravno radi tega, da dobe volivci tudi zastopnika iz svoje srede, ga priporoča katoliško-narodna stranka. Deloval bo neustrašeno za blagor in korist kmeta. Pri tem delovanju se ne bo družega bal nego Boga. Nastopa kot kandidat katoliško - narodne stranke, ki je liberalnim pijavkam iztrgala kmeta, da ni kmet več suženj liberalcev. Liberalci niso za kmeta še nič storili, samo pred volitvami imajo polne koše obljud, na katere pa po volitvah hitro pozabijo. Ako bi katoliško-narodna stranka ne storila nič drugega za kmeta, nego, da je ustanovila veliko število hranilnic in posojilnic, bilo bi že mnogo, a vsi smo poučeni o njenem neumornem delovanju v deželni zboru in državnem zboru, kjer liberalci niso niti s prstom ganili in celo pri delu za odpis potresnega posojila katoliško-narodne poslance ovirali.

Tisti liberalni ljudje, ki vedno upijejo „Kmet kmeta“, ž njim niso zadovoljni, zato ker je katoliško - naroden. Psujejo ga liberalci s „k r a v a r j e m“. Morda se liberalci boje, da ne bi v Ljubljani pasel krav, a on jim na to bojazen pove, da so ljubljanske liberalne krave zanj prenečedne, ker žró najostudnejše stvari, „Narod“ in „Rodoljub“. (Hrupna veselost in burno pritrdjevanje.)

Kandidat pravi, da je prijatelj duhovščine, ker ve, da je duhovščina že mnogo dobrega storila za slovensko ljudstvo, liberalni pisarji pa še nič. (Burno pritrdjevanje.) Obljublja volivcem, da se bode neustrašeno boril proti liberalcem. Dela se ne plaši, pa tudi liberalcev ne. Kmetje, združimo se proti sovražnikom naše vere in narodnosti in pojdemo navdušeno v boj za naše staro sveto geslo: „Vse za vero, dom cesarja!“ Ob teh krepkih, možatih besedah je nastalo veliko navdušenje mej zborovalci in vsi so klicali „Živio Drobnič!“

Nastopil je nato g. dr. Krek, ki je povdarjal, da lahko nastopa s tako vrlim in možatim kandidatom. Povedal je, s kakimi lažmi delajo liberalci. Tako so pisali, da je zahteval na shodu v Studenem, naj volivci prisežejo, da bodo njega volili. Kdor njega pozna, ve, da je to podla liberalna laž. Mej ljudstvo razširjajo liberalci laži, da sem pijanec, in vpijejo, da sem norec. Naši liberalci so sami iz te družbe. Stranka, katera me je postavila, je edino pametna, edino trezna, edino razumna stranka na Kranjskem. Če bi bili liberalci sami svetniki, o njihovi stranki pa moramo reči, da je stranka surovosti in pijanosti.

V nadaljnjem svojem govoru je gospod dr. Krek krasno razvijal razloček mej katoliško-narodnimi načeli in liberalizmom. Njegova izvajanja, ki so izzvala splošno odobravanje, priobčimo o priliki. Kandidaturi Drobniča in Kreka ste se na predlog gosp. župana Margona soglasno vsprejeli. Nastopil je na to dr. Šusteršič. Ko je stopil na oder, se dolgo časa niso hoteli poleči pozdravni klici. Taki prizori so jasen dokaz liberalcem, da so vse liberalne spletke proti dr. Šusteršiču zaman. Dr. Šusteršič je ostro šibal liberalno stranko in navdušeno razpravljaj o delu katoliško narodne stranke za ljudstvo. Njegov govor priobčimo jutri, že danes pa omenjamo, da je veliko odobravanje vzbudilo njegovo poročilo, da bo po raznih zatrdilih poročilo o stanovskih kmetijskih zadrugah jeseni rešeno in sprejeto. Za to zadevo so se mnogo trudili katoliško narodni poslanci. S tem uspehom katoliško-narodni poslanci lahko stopajo pred svoje volivce. Volivci so dr. Šusteršiču izrekli soglasno nemejeno zaupanje.

Č. g. Zupan je volivce spodbujal, naj možato 12. septembra vsi gredo na volišče, da ne bo, kakor se boji Tavčar, za liberalce tedaj samo kriza, ampak tudi griža v liberalnem taboru. Č. g. Lavrenčič je povdarjal, da liberalci sedaj samo zabavljajo, ker dela nimajo pokazati, in blatijo katoliško-narodne kandidate, volivci pa naj liberalcem odgovore: „Kateri sad je dober, na tistega ose sedajo.“ Zapodimo te ose 12. septembra v liberalni panj! — S slava klici na svetega očeta in cesarja se je zaključilo zborovanje.

Shoda volivcev v Št. Vidu pri Zatičini in Podgabrom.

V nedeljo dne 1. septembra sta se vršila v Št. Vidu in Podgabrom dva prav dobro obiskana shoda volivcev. Volivci so imeli priliko, iz izvajanj govornikov spoznati program katoliško-narodne stranke pa tudi tisto kolobacijo, ki jo ponuja liberalna stranka kot svoj program kmetom. Opisalo se je volivcem delovanje liberalcev v drž. in dež. zboru, ki je bilo kmetom vseskozi škodljivo. Posebno so imeli volivci priliko, spoznati natanko vrednost tiste parole „kmet kmeta“, s katero hočejo preslepiti liberalci kmetске volivce, katere se pa liberalci sami ne držijo, ker imajo med svojimi kandidati v kmetških občinah tudi grajščake in uradnike. Na shodih sta se predstavila kandidata katoliško-narodne stranke gg. Fran Koščak in dr. Viljem Schweitzer. Dr. Žitnik je bil za držan Volivci so z živio-klici soglasno sprejeli kandidate kat.-narodnih mož.

Liberalne kandidate v kmečkih občinah.

Liberalci so torej vendar prilezli na dan s svojimi kandidaturami v kmečkih občinah. Tisti ljudje, ki upijejo „kmet kmeta“, kandidujejo proti kmetu g. Mejaču grajščaka Feliksa Stareta, proti kmetu g. Dularju grajščaka Ivana Globočnika, v okrajih Kočevje - Ribnica - Velike Lašče c. kr. uradnika Višnjakarja, v kranjsko - škofjeloškem okraju prihajajo na dan proti sinu kmetске hiše dr. Brejcu s kandidaturjo barona Lazarinija, v okrajih Črnomelj Metlika kandidujejo liberalnega učitelja Franca Šetina, v okraju Trebnje - Višnja gora - Žužemberg-Mokronog-Litija-Radeče grof Barbotovega Zupančiča in nekega Janeza Bukovca, v okrajih Radovljica-Kranjska gora kandidujejo proti g. Pogačniku, kateremu nihče ne

more očitati, da ne dela za kmeta — Ivana Čopa, na Vipavskem gospoda Božiča, ki je vedno v Tavčarjevi družbi in ne obsoja zveze liberalcev z nemškimi grajščaki, ki skrbje v tej zvezi za to, da 89 veleposestnikov voli 10 poslancev, vse kmetiško ljudstvo na Kranjskem pa samo 16. Dalje kandidirajo na ostalem Notranjskem predsednika liberalnega političnega društva Fr. Arkota in Mat. Ambrožiča.

Te liberalne kandidate pričajo, kako ozko so zvezani liberalci proti interesu kmetškega stanu z liberalnimi grajščaki.

Liberalci sedaj v svojih listih grdo psujejo naše kandidate, ki so vzeti iz kmetiškega stanu. Zavedni volivci naj psovke, ki jih mečejo sedaj liberalci na poštene moše iz kmetškega stanu, poplačajo dne 12. septembra z glasovnicami, na katerih naj bodo zapisana samo imena katoliško - narodnih kandidatov.

Liberalna „odpoved“ za 120 kron.

Iz Bele Krajine, 31. avg. G. Ščetina obljublja volivcem vse mogoče stvari, da bi jih speljal na led. Od liberalne stranke moral je prejeti za agitacijo lepo svotico. Ker je proti njemu nastopil tudi g. Bohte, svinjski trgovec, ter začel na svojo roko kandidirati, tedaj se je g. Ščetina ustrasil, in da bi pridobil svojega tekmeča za-se, dal mu je, kakor se govori, nič manj kakor 120 kron. No, Bohte se mu smeje lahko v roko, ker je tako hitro zaslužil 120 kron. Niti svinjska trgovina mu toliko ne dá na en dan. Kak „narodnjak“ pa je Ščetina, nam spričuje tudi podružnica sv. Cirila in Metoda v Črnomlju, ki že toliko let spi, kolikor let je njen predsednik Ščetina. Pa vsaj tudi ni čuda! Vsaj nima časa za take stvari. Poleg tega, da je učitelj in šolski voditelj, je še voditelj drž. trtnice in kot tak ima precej potov, ko hodi pregledavat vinograde. Pri vsem tem je pa še agent banke „Slavije“, pri kateri vleče tudi lepe novce. A kako se poteguje za kmeta kot agent, o tem bi lahko pričal marsikateri kmet! Pred nekaj leti je bil tudi občinski tajnik. Tak mož torej, ki bi rad spravil vse mandate, tak bo kedaj deloval v korist kmeta! Bela Krajina bi si nakopala največjo sramoto, ako bi si izvolila kedaj liberalca za dež. poslanca! Še je veliko mož poštenjakov tudi v Beli Krajini, ki se ne dajo podkupiti ne z denarjem ne s pijačo, da bi zatajili svojo vero in prepričanje! In ti bodo rekli 12. septembra: Vas, g. Ščetina, ne maramo za poslanca!

Ciril Pirc — kandidat.

Domisljija Kranjskega Cirila Pirca je priklopila na vrhunec. Na vsak način hoče biti ta možak deželni poslanec meščanstva v Kranju in Škofji Loki. Dosedanji deželni poslanec Ivan Šubic se je poslanstvu odpovedal. Težko so „Narodovci“ dobili moža, ki bi se strinjal s Tavčarjevimi manirami, in končno so obstali pri Cirilu Pircu, ki je kandidaturjo sprejel. Ciril Pirc bi bolje storil, da bi ostal pri svoji »farbariji« doma. Za njegove zasluge pri »farbariji« so volivci malo pristopni. Cirilu Pircu se je ponesrečilo že na Dunaju, pa se mu lahko ponesreči sedaj tudi doma, ker ga doma še bolje poznajo po njegovih zmožnostih in zaslugh.

Lapajne ne odneha.

(Iz krško-novomeškega okraja.)

G. Ivan Lapajne v Krškem ima hudo bolezen. Nihče ga ne mara, on pa le tišči in hoče, da ga volivci dne 12. septembra

postavijo pred vrata na način, kakor za-sluzi tisti, ki kaže v svojem volivnem oklicu vse barve. Sedaj je Ivan Lapajne izdal v svoji »Slovenski zadrugi« priporočilo svoje kandidate in to priporočilo pošilja volivcem. V tem priporočilu hvali zadrugištvo in pravi, da je mej »klerikalnimi napravami mnogo hvale vrednega«. G. Lapajne, — in zato naj bi se Vas volilo? Res hudo bolezen imate. Volivci bodo volili katoliško-narodnega kandidata, ker je katoliško-narodna stranka pri delu za zadrugištvo in je ravnokar priborila velik uspeh za stanovske kmetijske zadruge. Volili bodo zavedni možje volivci g. Jožefa Dularja, posestnika v Jurki vasi, da s tem glasovanjem premagamo grdi liberalizem, kajti vsi, ki imamo pamet na pravem mestu, vemo, da le tako bo konec slovenskega političnega boja. Ako želite, g. Lapajne, našemu narodu miru in spravi, tedaj pomagajte premagati »Narodov« liberalizem, in ako hočete kmetu dobro, delajte za poštenega kmečkega posestnika Jožefa Dularja!

Lapajne je priobčil v »Slovenski zadrugi« tudi svoj životopis in kliče, naj njegovi zaupniki zadnje dni pred volitvijo obiščejo volivce in naj jim popisejo glasovnice z njegovim, Ivan Lapajnetovim imenom. Pred volitvijo, pravi Ivan Lapajne, naj se pregledajo vse glasovnice, ako je na glasovnicah njegovo ime. Vspeha si je Lapajne tako svest, da upa na ožjo volitev. Na to pravimo: Somišljeniki — na stražo in neumorno delo za Jožefa Dularja!

G. Ivan Lapajne noče imeti usmiljenja s seboj, mi ga tudi ne moremo imeti z njim!

Raznoterosti z Notranjskega.

Pozno sicer prihaja Vaš »cajnar« z Notranjskega, a prihaja vendarle. Veste, če ima človek toliko potrebnega in nepotrebnega opravka, kakor jaz, ki nimam 24 ur časa na dan, kakor »duševno pohabljeni otalarjenci«, potem seveda morajo naši liberalci čakati teh raznoterosti tako dolgo, dokler se jim zopet pod nos ne pokadi. In da se jim je iz zadnje moje cajne prav imenitno pokadilo pod nos, priča to, da so na cajnarja pričeli jagrovsko gonjo, ki je pa imela ta uspeh, da so zopet enkrat — kakor vselej, hvala Bogu — potegnili »ta kratkega«.

Zatekam se torej zopet v senco Vaše uredniške molčečnosti, g. urednik, ter pričakujem, da me ne boste izdali. Tudi pričakujem, da me ne boste tako obstrigli in obščipali, kakor zadnjič. Lepo Vas prosim! Saj sem tudi jaz pristaš »skrajno važne čednosti, brez katerih ni in ne more biti prave, korenite, jeklene nedostojnosti«, ki se kaže v tem, da so »besede debele in jedrnat«, a še to ne zmirom, kakor bi bilo treba«. Torej!

«Bogom, ti ljubo Zagorje! In ti, ljubi kolešček moj, popelji me v starodavni Knežak. Morda naju tudi tam čaka kak liberalni »cirkus Fumagalli« in potem? No, pa saj sva že tu. Vidiš, tu le ob tale drevesček se nasloni, pa priden bodi, da te kako liberalce ne prime za ušesa. Jaz pa bom vzel iz žepa tisti »Slovenec«, kjer stoji zapisano, kako je zadnjič volil naš Knežak. No, saj ni tako hudo, ne! Bo že, bo že! Tu je treba duševne revolucije, sem butnil z nogo ob tla. Kakor so rekli oče Tavčar v Krškem,

da »take revolucije ne bodo povzročile niti knjige družbe sv. Mohorja niti pastirski list ljubljanskega knezoškofa«; pa naj provzroči »Domoljub« in pa agitacija! Da, da! Tako sem sklepal in mečkal »Slovenca« po rokah. Tu pa neki neožlindrani liberalci opazi »Slovenca« in seveda tudi mene pa mojo cajno, pa zaradi kakor purman, kedar mu pokažeš rdečo fliko.

Vpraša me, česa da iščem tod? »Glasove štejem!« »Zakaj?« »Za volitve«. Segnil je po »Slovenca«. Meni pa kri zavre, uni kriči vame, da nimam tod nič opraviti, da sem petolizec, garjev klerikalec, katoliški hinavec — jaz pa seveda tudi nisem molčal, in tako sva se podajala tako dolgo, dokler ni bil zbran skoro ves Knežak okrog naju. Eni »prov«, drugi »kontra«.

In kakor je pri takih »shodi« navada, smo se začeli prerivati sem in tja, vpiti in kričati, da se je slišalo prav tja do Cucka, ki je že vlni mislil, da bo letos kandidat. Pa so ga liberalci prezrli menda za to, ker ima tako lepo ime. Ali so pa oče Cucek premalo poprodali mesenih klobas, zavutih v tako čeden papir, kakor je »Rodoljub«. Vidite, očka, taka je liberalna hvaležnost! Ali boste še naprej igrali »vlogo liberalnega klovna?« In ko smo se torej tako prerivali, ti je neki »napenjak« neprostovoljno vzel za tarčo mojo cajno, v katero je priščal s svojim zadnjim koncem. Vzpričo take »napenjaške« teže sevé je šla moja cajna v franže, jaz pa na kolo, ker se je izza vogla pokazala »piklhavba«, pred katero imam tudi jaz svoj respekt. In ker sem farovski podrepnik, bi »jaz seveda najprvo začel«, jaz hujkal, jaz udaril, ko vendar že na Nemškem vedo, da so slovenski, posebno pa notranjski liberalci tako nežna, pohlevna in nedolžna jagnjeta!

Ko pridem gori na vrh, mi poči pnevmatika. Vidite, to je res smola. K sreči sem naletel na »tajsca« in prijazen notranjski ata se je peljal na njem. »Ali bi me vzeli na voz?« Grem doli »Brinšku« cajno kupiti. »Čemu vam bo?« »Bom pobiral »Rodoljube« in »katekizme« po poti iz »Trnovega na Prem«. »Ste tudi vi klerikalec.« »Sem«. »No, pa stopite gor.« »Bravo, očka! Se bova kaj pomenila.«

Poglejte, kako krasen razgled, kako krasen svet! Tam je Trnovo, Bistrica, Jablanica. In ta naša Reka! O kako lep kosček naše lepe domovine! In tod da bi gospodarili liberalci? Očka, povejte mi vendar, kako more biti kmet liberalci? Kako more biti pristaš tiste stranke, ki daje vsako leto 12.000 kron za nemško »komedijo?« ki se brati z graščaki in visokorodno nemško gospodo? ki tako sovraži duhovne, same kmečke sinove? Kako more vendar kmet nasprotovati zadrugam in kupovati pri liberalnih trgovcih dražje blago?« Ja, vidite, napenjajo se res strahovito, pa opravili ne bodo ničesa.

Oh, ali smo se zadnjič smejali. Neka ženska iz Šembij je kupila pri Brinšku nekaj blaga in ko pride domov, najde v cajni tisti »Rodoljub«. Ženska povezne cajno, da je rodoljubček lepo cepnil na tla, potem pa skoči po klešče in s kleščami nese rodoljubčka na ogenj! »Ste vi iz Šembij?« »Da! Zadnjič smo na Cuckovo jezo klerikalno volili in letos, ko če Bog, bomo zopet.« »Tako je prav! Sem slišal, da ste Šembijci poštenjaki stare korenine. Le taki ostanite in pokažite, da se Cucka prav čisto nič ne bojite. Pa Mesarja tudi nič. Z Bogom, oče in hvala za voz!«

Na to pa primem svojega jeklenega konjička za ušesa in kreneva proti Trnovo. Ze od daleč se vidijo tiste hiše in zidine, katere je napravil znani gospod. Mo-gočne stavbe, ki pričajo, da so se Trnovci vendar enkrat rešili iz nežnih liberalnih rok, o katerih pa pravi dr. Tavčar v »Slovenskem Pravniku«, da so »oderuske«. Dr. Tavčar mora že to vedeti, pa to vedo tudi kmetje. Saj se jih je že okrog tisoč vpisalo v konsum, to pa samo zaradi tega, da bo ponižni hlapec napredne misli, ki trdi, da bo katoliška organizacija propadla, ostal na laži. To bi Tavčar vedel, kako se mu trnovski kmetje posmehujejo, bi rajše molčal. Pravim, Tavčarju! Ker trnovski in bistriški liberalci so tako malenkostni, da jih nihče niti ne pogleda. Kako tudi, te reve! Eden pravi sam na javnem shodu, »da ima uši v

glavi«, drugi pride z raztrganimi hlačami z agitacije domov — brez vspeha seveda; tretji kupuje kmetom klobase, pa mora nazadnje bežati, da se še v postelji okrog ozira, če je na varnem; četrti deli »žlindro«, da se mu kmetje za hrbtom muzajo in pravijo: »Ta liberalci je pa res neumen. Misli, da smo taki tepci, kot on.« To so res prave korenine, ti trnovski kmetje, kar vsi iz cele fare. To so neustrašeni Jablanci, Bukovci, zavedni in pogumni duhovnjaki Harijski, Zarečani, Dobropolci, Topolci, Podstenjci, Sembijci. Eh, Božič že ve, kaj so trnovski kmetje. Ali so se mu hlačiče tresle, ko je videl pred seboj vse črno kmetov. Boste prišli še po kisto repo? Mislite li, da se bo Arkotu in Ambrožiču kaj boljše godilo? Ko bi tudi cekine sejala po fari, ju ne bi volili. Prav imajo kmetje, ki pravijo: »Liberalci je liberalci. Obrni ga na prednjo ali zadnjo plat, povsod je liberalci. Da nam bo liberalci pomagali? Da, kadar so volitve, nas poznajo, se okrog nas slinijo, da je že kar ostudno, po volitvah smo pa spet kmetavzarji« itd.

To mi je po glavi hodilo, ko sem hodil v Trnovo. Pri občinski hiši dohitim nekega kmeta, ki se mu je nekam silno mudilo. »Oče, kam tako naglo?« »Grem franke plačati.« »So vam jih duhovni naložili na hrbet, ne?« »Ali se vam meša? Kdo pa je še tak bedak, da bo to verjel? Ste pa že kak liberalci?« »Nisem ne. Sem vas hotel samo skušati. Kaj pa z županom ste zadovoljni.« »I no! Hlačiče se mu tresejo in županski stolček tudi. Pa bo najbrže še ostal, ker smo usmiljeni.« »Kaj pa Arko in Ambrožič?« »Bosta že videla, kako se bosta pisala 12. septembra.« »Kje pa je Brinšek?« »Tam-le.«

In stopil sem k Brinšku pa kupil cajno, ker sem hotel poznati moža, ki tako nasprotuje konsumu. Pa ne more revček nič opraviti in če bi tudi klel 48 ur na dan. Izprva je mislil, da bo kar zakričal, pa se bo podrl konsum. Pa je izprevidel, da nič ne opravi, in tudi pri volitvah ne, dasi je vse polno kolesarjev pri hiši, pa kolesljev tudi. Tempa pasati! Kaj bo onemegla jeza?

Kupil sem torej tam cajno in ker sem imel in imam »znanje« na Premu, sem se odločil tja. Kolo sem pa pustil v Trnovem, da je med tem popravijo. Saj tam znajo vse popraviti, kar je napačnega! Dohitel me je voz, in gospodar me povabi, da prisedem. Ko sem mu povedal, kdo sem, mi začne pripovedovati, kako se »Narod« strašno jezi, da tudi Krek kandidira. »Kaj pa pravi? Zakaj pa je tako hud?« »Pravi, da je Drobnič analfabet.« Pa jaz bi tistega učitelja, ki je Drobniča učil, že nakrcal po prstih, da ga ni niti pisati navadil. To je res čudno, da nas prav ti novodobni učitelji zmerjajo z analfabeti, nas, ki smo iz nove šole. Že tu se vidi, kaki bedaki so ti liberalci. In samo ti liberalci so »delavni«, »značajni«, »pošteni«, »izobraženi«, »sposobni kmetovalci«, samo liberalci poznajo potrebe našega ljudstva, in pa še kako! Le poglejte jih, te Arkote, Ambrožiče, Severje, Klobučarje, Garzarolijske, Božiče, Kavčiče, Dekleve, Cucke itd. Sami kapitalisti in bogataši! Vse okrog njih pa revno, kot oskubljen kološ! Sam »Narod« pravi, da je Notranjska gospodarsko zapuščena.

Da, da! Ubogo notranjsko ljudstvo! Toda zora puca, bit če dana! Vidite, ljubi moj, liberalci so vpili, kako je Notranjska zavedna, pa je ni tako beraške pokrajine, kakor je naša. Oderuhi so pri nas tirjali 20, 30, tudi 50 odstotkov! Klasična priča sam dr. Tavčar in njegov »Slovenski Pravnik«. »Zakaj pa silite v liberalni jarem?« »Ne vem, kako je to? Glejte, ko je senožeški g. župnik prebiral škofovski pastirski list, so se ljudje začeli pomikati iz cerkve. Ali ni to strašna zaslepljenost? Pa prav jim je! Naj le poje liberalni korobač po njihovih plečih!« »Kaj pa pravi »Narod« o Kreku?« »»Narod« ne, ampak »Rodoljub«. Pravi, da bo dr. Krek delal na to, da pribori hlapcem in deklam osemurni delavnik. Ali ni to bedarija, katero zapisati je zmožen le človek, ki je po farovskih žlice kradel?« »Da, lumparija! Pa le pridno agitirajte, odpirajte ljudem oči in bodite kjerkoli! Naprej zastava naša! Vse za vero, dom, cesarja!« Prijateljstvo sva si segla v roke in se ločila. Meni pa so stopile solze v oči. Da vendar ljud-

stvo ne pozna svojih pijavk, ki so se mu vsesale na zdravo njegovo telo in se rede in maste na njegov račun. Pa še samo se pijavkam nastavlja in pri volitvah liberalno voli . . . Notranjsko ljudstvo! Ali hočeš, da naj pride tista, tebi dobro znana zlata liberalna doba zopet nazaj? Ne! Pokaži naslednikom grajščakov, da si prosto in svobodno ljudstvo!

Prišel sem v Bitinje, po domače pod Prem. Tam onstran Reke se je kregala dobra ženica nad svojim možem, ki je »Rodoljub« iz znane gostilne, kjer se ta list za Notranjsko inteligenco deli, prinesel domov. »Ti smrt ti, konjska! Le še enkrat mi prinesi ta smrad v hišo! Kaj se še nisi tega dr. . . najedel?« Ta jo je pa skupil, sem si mislil. Prav v Tavčarjevem žanru. Pa ne vem, če bo pomagalo. Ker mož se je jezno okrenil okrog vogla in nekaj mrmral. Jaz pa jo mahnem na Prem. Srečam učitelja z »Narodom« v roki. »No, tebi bi se tudi spodobilo, da bi te enkrat žena v roke vzela. Imaš pač »Narod«, ki se od »Rodoljuba« razlikuje le v tem, da je njegov smrad še večji.« Učitelj krščanske mladine z »Narodom« v roci . . . Mojega »znanja« po nesreči ni bilo doma. Škoda! Pa saj Premci so tako dobri ljudje. Šel bi v Smerje, pa tam so sami naši! Dobri Smerjani, le naklestite jih pri volitvah iznova! V Čelje? Naj bo! Pridem tja. Stopim v krčmo. Gospodinja smuk z »Rodoljubom« pod predpasnik. »A, mati, kaj bote skrivali. Če je reč poštena, je skrivati ni treba, ali ne? Kaj ne hodite nič v cerkev? Ali ne veste, da so škof »Rodoljub« prepovedali brati? Ali ga vaši otroci tudi hero?« »O, tega pa ne.« »To je slabo berilo!« »O, dober je, dober, je vse res, kar je notri!« »I, zakaj ga pa skrivate pred otroci? Nad dobrim berilom se otroci vendar ne bodo pohujševali. Ali ne? Vidite, kako ste v zadregi! Poglejte pa »Domoljub«. Vsak ga sme brati, otrok in odrasli. In kdo vas je učil, kaj je dobro ali slabo, če ne vaša dobra mati in oče, pa duhovnik? Mati, pokažite mi, prosim, »Rodoljub«. Glejte, tu pravi, da so katoličani rimski hlapci. Tu hvali nekega rimskega liberalca, ki ni hotel sprejeti na zadnjo uro sv. zakramentov. Ali je to lepa smrt? Poglejmo pa v »dnevne novice«. Sami kaplani in župniki so notri. Kako morete venomer to gnojnico požirati. Poglejte še v »gospodarske stvari«. No ja, tu vas uči, kako se morajo žagati veje z drevesi! No, to so lepi nauki, mati! Kaj bi vaša zlata mamica rekla, če bi prišla zdaj le nazaj pa bi brala to, kar prebira njena hči? A?« In reva se je stožilo, pa je pretrgala »Rodoljub« na kosce in vrgla v peč. Prišel je mož. »Kdo ste?« »Agitator«. »Na katero stran?« »Na klerikalno«. »Potem pa z Bogom!« »Saj se še nisva nič pomenila. Včasih so bili Slovenci prijazni in gostoljubni do tujcev. Po vsem svetu je bilo znano njih poštenje in medsebojna ljubezen. Zdaj so pa nekateri tako osorni, da je kaj. Odkod pa to? Ali morda berete »Rodoljub?« »Berem in ga bom.« »Je »Rodoljub« krščanski list?« Mož je šel ven na klop, jaz seveda za njim. K nama pride še par mož. Mislili so na prvi hip, da sem socialni demokrat, ker sem nosil rdečo kravato. »O, nikarte jo gledati. Jaz sem klerikalec ali katoličan, kakor le hočete.« »Mi smo tudi.« »Bravo! Ali ste naročeni na »Rodoljub?« »Smo. Pa tudi mi smo krščeni.« »Cigani so tudi.« »Pa tudi škofa ubogamo v verskih rečeh.« »Kdo pa ima odločevati, kaj je verska reč?« Neki mož se popraska za ušesi in pravi: »Vrabca vendar, vi ste pa hud. Vse hočete do konca prignati. Razložite nam vendar, zakaj ne smemo brati »Rodoljuba«. »Zato, ker ometava z blatom našo duhovščino. S čim pa se redi ta list, če ne z duhovni? Na prvi strani kaplan, na drugi strani kaplan, na tretji strani kaplan, na četrti kaplan.« »I, če so pa duhovniki taki?« »Recimo, da imajo vaš g. župnik kako napako. Ali mora potem celi svet vedeti za njihovo slabost? Duhovniki morajo oznanjati besedo božjo in se vojskovati za Boga. Če pa »Rodoljub« venomer vpije, da duhovnikom ni treba ničesa verjeti, čemu bi pa potem še v cerkev hodili? Pa k spovedi? In vidite, to je ravno satanski načrt, ki ga je sklepal »Rodoljub«, da udriha po mašnikih, češ: bomo enkrat pripravili duhovnike ob kredit, potem bo pa vse naše. Ali ni res

tako? Ali so vas duhovni še kedaj slabo učili? Tuintam se res morda kateri spozabi — ker človek je pač človek — ali nobena pa ne poznam, ki bi slabo učil. Ali ne? Ali veste, koliko je na svetu duhovnikov? Na tisoče jih je! In nemški poslanec Wolf je stikal po celem svetu za slabimi mašniki in veste, koliko jih je dobil? Nekaj čez 60! V »Rodoljubu« so pa vsi in še naš škof povrhu. Ali ni sramota za katoličane, da hero list, ki poliva z gnojnico duhovne, vaše sinove? Može, bodite pogumni in odločni in vrzite »Rodoljub« ali »Narod« tja, kamor spada, na gnojišče! Z Bogom!«

Cez nekaj dnij mi je pa poslal prav ta mož izresek iz »Rodoljuba« in jaz sem bral: Listnica uredništva. »Nismo mislili, da so nekateri Čeljani taki farovski podrepniki, da so nam »Rodoljub« vrnili nazaj. Sicer je pa njihova stvar, če pljuvajo v svojo lastno skledo!«, O ne, grdi »Rodoljub!« Pljunili so v tvojo grdo skledo in prav so storili.

Za konec še kratko dogodb. Neki nedeljski lovec je rad streljal divje race, če jih je dobil. Nekoč pride do nekega mlina. Po jezu so se igrale race in neki kmet jih je ogledoval. Lovec pristopi h kmetu in ga vpraša: Koliko vam dam, da smem enkrat ustreliti nad race? 10 goldinarjev. Tu imate! Puff! In kmet? Gospod, zdaj pa le »pejva«. Tako bodo tudi liberalci dne 12. septembra streljali na nas, pa bodo morali tudi bežati. Fiat, fiat! —ip.

Kandidatom za Kočevje

je določen, kakor javljajo nemški liberalni listi, tukajšnji odvetnik dr. Ant. Schöppl, ki je kandidaturu tudi sprejel.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. septembra.

O razpustu češkega deželnega zbora piše praška »Politik« v eni zadnjih številk mej drugim sledeče: O razpustu češkega dež. zbora so se vršile pred nekaj časom daljše razprave mej Čehi in konservativnim veleposestvom. Sedanji razpust se je izvršil kot zatrjujejo v vladnih krogih, z dovolitvijo čeških poslancev ter konservativnih veleposestnikov, s katerih voditelji se je kabinetni načelnik zelo obširno in dolgotrajno razgovarjal. Seveda vlada ni potegnila z radikalnimi elementi v mladočeski stranki, ki, kakor znano, niso bili za takojšnji razpust.

Zavod sv. Jeronima.

V zadnji številki smo poročali o nečutenem napadu laških Dalmatincev na hrvaški zavod sv. Jeronima, katerega so se vkljub ugovoru avstro-ogerskega poslanika siloma polastili. Sedaj poročajo rimski listi, da je z začasno uprave tega zavoda poverjen menda s kraljevim ali pa ministerskim odlokom sekcijski načelnik v justičnem ministerstvu Susca, po drugih virih odvetnik Ciuffa. Razprava o obtožbi, ki jo je vložil ravnatelj Pazman radi motenja hišnega miru, se vrši 4. t. m. Kanonika Viticha, ki je bil v družbi onih Dalmatincev, je barski škof suspendiral in ga pozval na takojšnjo vrnitev.

Krvave volitve v Galiciji.

Z običajnimi umori pri volitvah v Galiciji so že pričeli. Žrtev svojih nasprotnikov je glasom poročila »Gazeta Narodove« rusinski volivec kmet Gamula, ki pri prvotni volitvi ni volil tako, kot sta hotela kmeta Kendraczyk in Patyk, oba strastna agitatorja. List pravi, da je umor posledica velikega nasprotstva mej obema rusinskima strujama. Pretilo se je že povodom zadnjih volitev z morilnim orožjem, a v dejanju se do letos niso izvrševale te grožnje. Kajpade ta umor ne ostane osamljen.

Grof Lambsdorff pride na Dunaj.

V diplomatskih krogih se zagotavlja, da se vrne ruski zunanji minister grof Lambsdorff iz Francije v domovino preko Dunaja, kjer ostane nekaj dnij. Ako se ta vest uresniči, bo imel grof Goluhovski dovolj prilike, da se pogovori s svojim ruskim tovarišem o zunanji politiki, posebno pa o perečem balkanskem vprašanju. Pravijo, da sedanje razmere na Balkanu sedaj nujno zahtevajo takega sestanka obeh državnikov.

Ruska balkanska politika.

Zadnjič smo omenili sodbo nekega mažarskega lista v zadevi najnovejših dogodkov na Balkanu, v kateri se je mej drugim naglašalo, da se iz postopanja ruske diploma-

cije v tem vprašanju jasno vidi, da ni več v veljavi znani avstro-ruski dogovor iz leta 1897. Temu sedaj odločno oporeka mažarski hiperoficiozus „Magyar Nemzet“. Ta list pravi, da omenjeni dogovor ni imel namena spraviti s sveta nasprotstva v interesih Avstro-Ogerske in Rusije, marveč ustvariti le nekaj modus vivendi, da bi obstoječe nasprotstvo ne vplivalo neugodno na prijateljsko razmerje obeh držav. Dosedaj Rusija te meje nikakor ni prekoračila, ko bi se pa to vkljub temu zgodilo prej ali slej, grof Goluhovski gotovo ne bo držal križema svojih rok ter storil gotovo vse potrebne korake, da odvrne pretečo nevarnost. Danes pa o kakem nasprotstvu še ne more biti govora in je še torej v polnem obsegu v veljavi zgoraj omenjeni dogovor.

Nameravan napad?

Iz Petrograda poročajo o veliki nesreči za ruski dvorni vlak v petek zjutraj okoli osme ure. Kakih 410 vrst od Petrograda je namreč skočil s tira posebni vlak, v katerem sta se nahajala general Hesse, poveljnik carjeve palače, in Kulomsin, višji uradnik v ministerskem zboru. Oba sta ostala nepoškodovana, ubit pa je kurjač. Eden voz se je razbil. O prihodu tega vlaka baje nihče ni bil obveščen. Nesreča se je pripetila neki na ta način, da so delavci pri popraviljanju pozabili namestiti eno šino. Iz Petrograda sta se podala na kraj nesreče glavni železniški nadzornik in prokurator sodnega dvora. V nekaterih krogih se trdi, da so imeli pri tej nesreči svojo roko vmes anarhisti, ki so slutili, da se po tej progi pripelje ruski zunanji minister grof Lambsdorf, kateremu bi veljal napad.

Turčija se uda.

Tako resnega postopanja sultanova vlada v znanem spornem vprašanju vendarle ni pričakovala od strani Francije, kakor je je ta izvedla minuli teden. Sedaj se že poroča iz Carigrada, da je turški zunanji minister Tewfik paša izročil francoskemu poslaništvu v Parizu, v kateri se prosi francoska vlada, naj se obnove diplomatske razmere, ter zagotavlja, da se bo povoljno rešilo sporno vprašanje. Od obljub do dejanj je pa seveda v Turčiji zelo daleč in bodo torej Francozje znali ceniti važnost take izjave sultanove vlade.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. septembra.

Nadvojvoda Fran Ferdinand se je danes zjutraj peljal skozi Ljubljano na Notranjsko. Izstopil ni. Pri zajutruku mu je stregel g. restavrater.

Shod v Vipavi. Včeraj se je vršil javen shod »Katoliškega političnega društva za vipavsko dolino« v Vipavi. Shod se je vršil ob ogromni udeležbi volivcev iz vse vipavske doline. Govorili so dr. poslanec dr. Žitnik, župnik Kromar in Ivan Lavrenčič, posestnik na Vrhpolju. Ob koncu shoda so pevci zapeli mnogo navdušenih pesmij. Navdušenje je bilo veliko. Obširnejše poročilo še priobčimo.

Pesnik Simon Gregorčič hudo obolel. Z Gradišča nam prihaja žalostna vest, da je tam na svojem posestvu hudo obolel pesnik Simon Gregorčič. 29. avgusta se je podal k njemu njegov prijatelj zdravnik g. dr. Ferdinand Rojic.

50letnica — dr. Tavčarja. Včeraj je dr. Tavčar v krogu svojih liberalnih prijateljev praznoval 50letnico svojega rojstva težkih kostij.

Potrjena obsodba. Kakor čujemo, je najvišji sodni in kasacijski dvor potrdil razsodbo deželnega kot kazenskega sodišča v Trstu, s katero je bil lastnik »Soče« Andrej Gabršček obsojen na dva meseca ječe.

Shod pri Koslerju. Za včeraj dopoldne je sklicala socialnodemokr. stranka shod na vrtu pri Koslerju. Dnevni red je bil: »Kaj je z zavarovanjem za starost in onemoglost«. Liberalni stranki, ki v svojem novem programu govori tudi o ljubezni do delavstva, se ni vredno zdelo, poslati na ta shod kakega zastopnika. Zastopani ste bili katoliško-narodna stranka in krščansko-socialno delavstvo. Sodrugi Kristan je hlinavščino liberalcev in njihovega programa slikal v jako živih bojah. Okrca je liberalce popolnoma po njihovi zaslugi. Zavedno

delavstvo naj bi nikdar ne podpiralo teh sovražnikov ljudstva. Ko se je sprejela primerna resolucija, zaključil se je shod.

Nov slovenski svetnik. Neki slovenski pesnik je pred več leti tožil, da je slovenski narod tako reven, da iz njegovega rodu še celo nobenega svetnika v nebesih ni. Potolaži se, ubogi narod. Ako nimaš nobenega svetnika v nebesih, pa hodi med teboj nov svetnik, ki ti prerokuje boljšo bodočnost. Zadnje dni je hodil po Gorenjskem in razodel se je najpred v najlepšem kraju v Vintgarju. Bržkone ga je iz njegove ponižnosti dvignila ta čudežna priroda, ali pa Žumrova klet. V Vintgarski restavraciji v spominski knjigi je podpisan, imenuje se: »Dr. Ivan Tavčar, bodoči slovenski svetnik.«

V znamenju „napredka“ Občno pozornost vzbudil je izlet celjskega Sokola v Lubečno. »Slov. Gospodar« vprašuje opravljeno »zakaj k nemčurju?« in ima »Sokol« pač malo povoda, hvaliti ta bodisi glede vdeležbe kakor tudi telovadbe sijajno izjalovljen izlet tako vsiljivo, kakor n. pr. v predzadnjem »Narodu«. Mi bi te zadeve ne notirali, vendar nas sili k temu surov ton »Narodovega« poročevalca, ki uporablja tudi to priliko, da kida svojo surovost na štajersko duhovščino. — Izlet k nemčurju, napad na duhovščino — prav tako, kakor da bi komandiral tudi »Celjskega« Sokola naš Tavčar!

Vtopljenca, ki je 15. avg. s kolesom vred padel s črnuškega mostu, so našli in ga agnoscirali za Jan. Planinca iz Motnika.

Ponesrečil se je v petek proti večeru na Begunjski pri spravljanju sena posestnik Janez Resman iz Begunj na Gorenjskem ter v malo trenutkih izdihnil dušo. Pokopali so ga včeraj popoldne. Ponesrečeni, ki je bil bratranec presvetlega knezoškofa ljubljanskega, zapušča vdovo z devetimi otroci.

Strašna nesreča. Ko je v četrtek besnela nevihta, je sedela v neki hiši v Sv. Križu na ognjišču neka 15-letna Karmela Ceket iz Trsta, hči kurilca Andreja Ceketa, stanujočega v ulici Fornace 20, katera je je bila tamkaj pri svojih sorodnikih. Ko je tako sama sedela pri ognju, švignila je strela skozi dimnik na ognjišče in razmetala na okoli goreče treske. Jedna teh je mladenki zažgala obleko in v par hipih je bila ista že vsa v plamenu. Na njeno upitje so prihiteli hišniki in pogasili gorečo obleko. Dekle so pripeljali v tržaško bolnišnico, kjer je umrlo vsled groznih opeklin.

Pred ljubljanskimi porotniki je stala danes Cecilija Mazovič, posestnika žena iz Kašlja, tožena radi poskušenege zavrtnega umora svoje tašče. Ker je današnja razprava podala vse drugo gradivo nego preiskava in so se tudi sorodne priče odpovedale izpovedbi, umaknil je drž. pravdnik obtožbo in obtožena je bila oproščena.

Iz Grabljanja se nam piše: Samomor. Danes 30. avgusta se je tukaj ustrelil mladi učitelj Pikel, rojen iz Himelberga. Vzel je samokres in ustrelil se v usta, tako da mu je krogla v glavi obtičala. Strel ni bil do smrti; zdaj so poklicali dekana, naj ga spove; ko je gospod prigovarjal učitelju, naj obžaluje svoj zločin, mu je le ta odgovoril: »Hvala za vašo uljudnost, toda obžalujem, da se nisem bolje zadel«. Kako globoko se je brezverstvo ujedlo v nesrečno mladino, da se upa vpričo smrti tako govoriti! Bolnika so odpeljali v celovško bolnišnico.

Ljubljanske novice. Prodaja Aurovega posestva. G. Aurovi dediči nam pišejo: »Mi nismo sploh nikogar pooblastili, da bi se pogajal z gostilniško drugo, zlasti pa nam niti na um ne pride, da bi se pogajali s kom na podlagi smešno nizke cene 240.000 kron. Z odličnim spoštovanjem G. Auerjevi dediči, pivovarna v Ljubljani.« Sestanek, katerega je v ta namen sklicala gostilniška zadruga, je torej ostal brezuspešen. Na prodaj je bila pivovarna za 240.000 gld. — Jakob Alešovec nevarno bolan. Jak. Alešovec se je bolezen jako poslabšala. Privezati so ga morali v bolnico na posteljo, ker se mu silno blede. Blede se mu o hoji po raznih ulicah. Včeraj ga je obiskala žena, katere ni spoznal. — Glavni komisijonelnogled na elektriški železnici se je vršil danes. Uslužbeni so že dobili uniformo v — pruskih krogih in

imajo danes glavno skušnjo. Trdi se, da se elektriška železnica otvori prihodnji petek. — Električna splešila je konja posestniku Janezu Pangercu iz Ilovice. Konja so ustavili na dvorišču Česnovarjeve gostilne. — Umrli je gospod Jožef Polonšek, železniški sprevodnik v Šiški. V Kolodvorskih ulicah št. 26 je umrl gosp. Ciril Zajc. — Banket. Danes so imeli udeleženci glavnega komisijonelnega ogleda banket v hotelu pri Maliču. — Par čevljev ukral je danes opoldne neki kosec brez posla ter zato moral v družbi policaja in lastnika čevljev na rotovž.

Pokopali so v soboto v Mariboru g. Karola Radeyja, c. kr. sodnega adjunkta v pokoju, ki je umrl v Gradcu. Umrli je bil sin g. notarja Radeyja.

Bartolich kandidat. V Istri se govori, da bodo laški krogi v koperskih kmečkih občinah o bodočih deželnozborskih volitvah kandidirali glasovitega župana Pomjanskega Bartolicha.

Brzobjavna služba dne 12. sept. Povodom dne 12. septembra t. l. v kmetskih občinah na Kranjskem vršečih se volitev v deželni zbor, imeli bodo vsi brzobjavni uradi omenjene dežele istega dne polno dnevno službo.

Stavka v Nabrežini je napravila škode 150.000 K.

Mrzlek v Gorici. Odsek mestnega starašinstva goriškega, ki se peča z vprašanjem, kje in kako dobiti pitne vode za gorisko, je sklenil predlagati mestnemu starašinstvu, da dovoli novih 4000 K za nadaljnje preiskovanje, ali bi se dala voda iz Mrzleka dovesti v Gorico.

Nesreča ob črnuškem mostu. Včeraj se je ob črnuškem mostu razbil čoln, v katerem je bilo več ljudi. Ljudi so rešili.

Gočanska afera pred sodiščem.

(Dalje.)

Sicer pa, kdo pa je vsled kuratovih prepovedij mogel biti razburjen? Klerikalci gotovo ne, ker se jim je še prav dobro moralo zdeti, ko jih je g. kurat hvalil kakor svoje dobre, pridne otroke, in je grajal le nasprotnike. Razburjeni so mogli biti k večjemu liberalci sami, ker jih je, kakor pravijo sami, g. kurat vedno zaničeval in grdil — tedaj pa je tudi samo na njihovi strani bila razpoloženost za razsajanje, a naredili so izgrede baje — klerikalci! To je logično in psihično nemogoče.

Za hudodelstvo po § 87 k. z. pa razun objektivnih kriterijev treba kakor za vsako drugo hudodelstvo tudi hudobnega namena, in sicer hudobnega namena, ki prešinja vsa posamezna dejanja, koje v svoji celoti vstvarja to hudodelstvo. Da bi se g. kuratu zamoglo podtikati ta hudobni namen, moralo bi se mu dokazati, da je on od prvega dne svojega bivanja na Gočah pa do 28. okt. imel pred očmi dosledno ta namen, da bi ljudi med seboj hujskal in jih tako počasi korak za korakom nalašč in vedé pripravil in vposabljal za tolovajski napad na njihove politične nasprotnike!

Takega podlega namena brez tehtnih dokazov ne smemo presumirati pri nobenem človeku, najmanj pa pri kat. duhovniku, ki je od svojih predstojnikov tako izvrstno popisan kakor obtoženi g. kurat. Mi nimamo nobenega povoda misliti, da bi ti predstojniki lagali, mi moramo tem spričalom verjeti. Po teh svedočbah pa je dokazano, da je kurat Ferjančič nad 13 let opravljal zvesto in vneto apostolski posel misijonarja med divjaki, kjer ni bilo liberalcev, in da je želel prestopiti v še ostreji red, da bi se še bolj izpopolnil. Ali se komu zdi verjetno, da bi ta mož, ko pride čez toliko časa med svoje rojake na Goče, sploh koncipirati zamogel tako hudobno misel, kakoršno se mu zdaj brez vsakih dokazov podtika! ali je mogoče misliti, da bi versko tako nenavadno vnet duhovnik si upal svoja cerkvena opravila zlorabljati v tak naravnost bogoskrunski namen?!

Zato moram pa tudi prav odločno ugovarjati nazorom gosp. drž. pravdnika o značaju gospoda Ferjančiča; razprava ni dognala ničesar, kar bi opravičevalo sklep, da spada g. kurat de facto med tiste, ki jim je edino ravnilo pri njihovem delovanju macchiavelistično načelo, da je namen vse, a sredstvo postranska reč.

Ali je g. kurat Ferjančič pa venderle ravnal v hudobnem namenu?

On se zagovarja: kar sem storil, storil sem v polnem prepričanju, da izpolnjujem samo svojo dušno pastirsko dolžnost in da delam le to, kar veleva katoliška vera in nauki katoliške cerkve.

Da se presodi namen kuratovih propo-

vedij o liberalizmu in liberalcih, treba povdariti dvoje:

1. Ali so se te propovedi dejansko gibale v smeri nauk in predpisov katoliške cerkve z ozirom na liberalizem, in

2. Ali je bil g. kurat kot avstrijski državljani opravičen propovedovati po naukih katol. cerkve?

Pri tem lahko odgovorjam g. državnemu pravdniku, kateri je vprašal: Kaj je liberalizem?

Kaj je liberalizem z verskega stališča — in samo to nas danes briga — je edino le cerkev sama kompetentna izjaviti. Ta pa je svoje določno in neovržno mnenje izrekala po svojem vidnem glavarju papežu, ki je v svoji okrožnici »o človeški svobodi« in drugih jasno označil tozadevno stališče kat. cerkve. Z dovoljenjem g. predsednika si dovoljujem prečitati par najmarkantnejših odstavkov iz navedene okrožnice. (Cita; v liber. avditoriju šum in mrmanje; predsednik opominja poslušalce in grozi, da bo dal galerijo izprazniti, če ne bo miru.)

To je mnenje papeževo in njegova definicija o liberalizmu. (Dr. Tavčar: pa ni prava!) Na podlagi papeževih okrožnic so izdali škofje svoje pastirske liste in dolžnost duhovnikov je, se jim pokoriti. Vse te enunciacije najvišjih kompetentnih cerkvenih dostojanstvenikov imajo ta smisel, da je liberalizem brezversk, cerkvi sovražen in grešen. (Dr. Tavčar: To je politično! Bom pa še jaz tako govoril!) Duhovniki so torej zavezani v svoji vesti, bojevati se zoper liberalizem in zoper tiste, ki ga zastopajo in zagovarjajo njega grešna načela.

Ce je boj zoper liberalizem kazniv v smislu kaz. zakona, moralo bi drž. pravdnistvo dosledno zapreti vse kat. duhovnike od papeža in škofov doli do zadnjega kaplana, ker se ta boj propoveduje po celi kat. cerkvi in ne samo na Gočah.

Kurat Ferjančič kot vesten kat. duhovnik torej ni mogel in ni smel molčati, on je moral o pogubnosti liberalizma govoriti. Bil je opravičen razkrinkavati liberalce kot brezverce in njihove liste kot umažane in lažnjive, on je bil dolžan svoji vesti, svariti stariše, da naj pazijo, da ne bi njihova deca valed občejanja z liberalci škode trpela. To treba poudarjati, to treba vedeti, da se spozna pravi namen in pomen kuratovih nagovorov; g. kurat je govoril zoper liberalizem, ker ga cerkev sama obsaja in prepoveduje. (Dr. Tavčar: Šmar!) ker bi bil on izdajica svojega poklica, če bi drugače govoril.

Pa tudi stališče državnih zakonov se takim propovedim ne da ugovarjati.

Katoliška cerkev je v Avstriji še vedno pripoznana verska družba; država priznava kat. duhovnike kot dušne pastirje, uporablja jih v gotovih ozirih celo kot svoje uradnike in jih radi tega tudi v njihovih funkcijah štiti na isti posebni način, kakor druge državne ali deželne uradnike. Država priznava samostojno notranjo uredbo kat. cerkve ter ji po načelu verske slobode ne brani — kakor drugim verskim družbam ne — versko svojo misijo med državljani opravljati in izvrševati po svojih verskih naukih in predpisih. Iz tega pa sledi...

Predsednik: To gre predaleč!

Dr. Brejc: Jaz moram to pojasniti, ker sicer ni mogoče prevdariti, je-li g. Ferjančič res ravnal v hudobnem namenu. (Galerija je vedno bolj nervozna, predsednik jo opominja zadnjič k miru, dr. Tavčar pa se še bolj jezi) sicer pa sem s tem potrebnim razmotrivanjem že pri kraju, ker mislim, da sem jasno dokazal, da je g. kurat v svojih propovedih zoper liberalizem izvrševal le svojo dušno pastirsko dolžnost.

Da ni imel hudobnega namena, sledi pa tudi iz nadaljnjega dejstva, da se mu ne more očitati, kar bi bil izven cerkve kaznjivega storil. G. kurat je imel 24 ur časa na dan in 7 dni na teden kakor vsak drugi človek. Zakaj bi torej samo cerkev, javen prostor uporabljal za hujskajoče namene? Zakaj bi ne bil povabil svojih ljudi k sebi na intimen pogovor če jih je hotel res naščuvati, da naj planejo po liberalcih in jih pobijejo? Glede njegovega obnašanja zunaj cerkve pa niti obtožnica nič slabega ne vé! To je značilno.

Opozarjati mi je dalje na dejstvo, da se vkljub najintenzivnejši preiskavi ni moglo razkriti nikakih priprav za napad. Ako je bil res napad že zdavna z dolge roke nameravan, je venderle čudna prikazen to, da se prav nobenim pripravam ni moglo priti na sled. Pač! Iz volivnega shoda v Mančah se je danes poskušalo kovati kapital.

Toda ravno prireditve tega shoda kaže previden in pameten značaj kuratovega postopanja. Dobro vedoč, da bi ravno na »Triglavovem« plesu, če bi se ga udeležili tudi njegovi pristaši, ko bi se duhovi vsled zavžite pijače razvneli, znalo priti do kakih ribarij ali celo pretepotov, zvalil je g. kurat svoje ljudi za ta dan z Goč proč v Mančé, da bi tako preprečil vsako

priložnost za kake prepire. Iz tega, da se o govorih na shodu v Mančah ni moglo poizvedeti nič, kar bi zoper g. kurata govorilo, pa vender ni opravičen sklep, da se je tam kaj hudobnega govorilo. Tisti liberalci, ki je bil na tem shodu, kakor sam kot priča pripoveduje, bi gotovo ničesar ne zamolčal, kar bi moglo g. kurata potlačiti. Pa ni vedel ničesar obremenjevalnega povedati.

S shoda v Mančah peljal je g. kurat svoje ljudi domu, med potjo so se vsi skupaj na glas molili „Ave Maria“ in domú prišedši opravili v cerkvi skupno večerno molitev.

Tako se ne pripravljajo razbojniki na svoja nameravana tolovajska dela!

Jasno je torej, da izgredi niso bili pripravljeni in dogovorjeni, da so temveč nastali spontanno in čisto slučajno.

Nato kaže tudi dognano dejstvo, da nobeden izmednikov, kolikor jih je prišlo v Žgurjevo vežo, ni imel nobenega orožja.

To je vender čudno, da je vsak „napadalec“ v liberalni brlog prišel praznih rok! Samo eden je prinesel seboj neko „lajšto“ od Žgurjevih vrat, ki se je bila odtrgala, ko so ga drugi notri potegnili; pa tudi ta mož z „lajšto“ ni nikomur nič hudega storil, pač pa je bil sam od liberalcev tepen!

Pa tudi reflektiranje iz tega, kar se je tisti večer res dogodilo, opravičuje trditve, da izgredi niso bili že prej nameravani. Kaj pa se je vse zgodilo? Tri, štiri lahke poškodbe in nekaj po-bitih šip, to je vse, kar se je dognalo. Ali menite, da bi se res ne bilo nič hujega zgodilo, če bi se bilo 100, 200 ljudi na napad dogovorilo in ga poprej skrbno pripravilo?

Vender pa se moramo prašati po pravem vzroku izgredov. V tem pogledu opozarjam na dejstvo, da so bile razmere na Gočah že več let napete, da se je že mnogo časa nasprotje med liberalci in klerikalci utaborilo v obeh družtvih „Nanos“ in „Triglav“, kojih privrženci so se mnogo časa trdovratno pravdali za nek društven prapor. Ta pravda ljudi gotovo ni sprijaznjevala!

Direkten povod pa je dal konflikt med Štembergerjem in Debevcem. Ta dva sta slučajno skupaj trčila tisti večer, vsak pravi, da ga je nasprotnik izzval, pa to je vse eno, gotovo pa je to, da je eden udaril drugemu po luči, ta pa ga je zato vrgel v lužo. Vsled tega seveda veliko vpitja, ljudje so začeli skupaj vreti — v nedeljah večer je itak vse po koncu po vaseh — in začel se je med njimi prepir, ki se je razvijal, kakor se vsak tak prepir navadno naprej razvija.

V tem prišla je k Jamšku, kjer so nekateri „klerikalci“ pili in bili veseli, vest, da je Štemberger pred župniščem župnika insuliral, in nekaj ljudi je steklo tja pogledat, kaj je. Koj na to pride druga vest, da pri Žgurju „klerikalce“ tepo — in ta vest je bila opravičena, saj so jih res tepli in ven metali —; naravno je, da so šli nekateri iz radovednosti pogledat, drugi pa da bi svojem pomagali, če treba. V poštev prihaja tu namreč znano dejstvo, da so si na Gočah ljudje vseprek v sorodu, tako da je vsak, ki je bil pri Žgurju tepen, imel gotovo svoje sorodnike med Jamškovi gosti. Ni se čuditi, da so ti svojim sorodnikom hiteli na pomoč; kdo jim bo to zameril? Vse kar se je pa dalje iz tega izcimilo, je pa v danih razmerah bilo zopet čisto naravno. Za to ni trebalo nikakega dogovarjanja ali konplotiranja.

Vzlasti pa s temi dogodki nima nikake zveze g. kurat, kojega oseba se je sploh samo po naključju zamotala v te izgrede.

Ko bi bil g. kurat tisti večer lepo dalje spal, ko se je začel prepir pod župniščem, ko bi ne bil svojega okna odprl in ljudi miril, bi nikomur ne bilo prišlo na um, vse kar se je pa pozneje zgodilo, podtakniti njemu na rovaš in tudi za njegove propovedi bi se nihče ne bil zmenil.

Bil je torej v to pravdo vpleten zgolj po nesrečnem slučaju.

S tem prihajam k drugemu fakti, glede katerega bom kolikor mogoče kratek.

Jaz hočem konstatirati pred vsem to, da je po celi vrsti prič dokazano, da je g. kurat svoje okno odprl potem, ko je spodaj nastala rabuka, ko sta se spodaj sprijela dva „klerikalca“ in dva liberalca.

Cela vrsta prič je potrdila, da je gospod kurat zaklical nemirnežem, ki jih niti poznal ni: dajte mir in pojdite spat, če ne bom streljal!

To, da jih je k miru pozival, je najboljši dokaz, da se mu o kakem napadu na liberalce, ki naj bi se ta večer vršil, niti sanjalo ni. Če bi bil on vedel: nocoj bo moja stranka napadla liberalce, tedaj bi gotovo ne miril, vzlasti ne, ko ni niti vedel, kdo je pod njegovim oknom. Kajti če bi stali njegovi ljudje pod oknom in bi jih on klical k miru in jih spravljat spat, izjaloviti bi se mu moral njegov naklep za napad! To bi bilo nesmiselno.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 2. sept. Bankir Moric Freind se je ustrešil.

Praga, 2. sept. V bolnici je zdravnik Šorey pri zdravljenju škrlatice nalezel si bolezen in umrl.

Lvov, 2. septembra. V neki tukajšnji kavarni je nastal prepir mej socialističkim vodjem Mokulovskim in poslancem Breiterjem. Breiter je bil oklofutan.

Berolin, 2. septembra. Vsenemška zveza je vsprejela resolucijo, ki odobrava delovanje Vsenemcev v Avstriji, ki govori za ožjo organizacijo dežel, ki so se časih prištevale k nemškemu bundu, in zahteva samoupravo za Galicijo, Dalmacijo in Bosno, ter odobrava nemški linški program in zahteva še ožje zveze z Nemčijo.

Rim, 2. septembra. Kardinal Rampola je imel posvetovanje s svetim očetom glede zavoda sv. Jeronima. Sklic je svet kardinalov, ki se o tej stvari posvetujejo. Kraljevi sodni komisar je zapečatil stvari v zavodu in pričel z inventuro. Rektor Pazmann je v ime svete stolice in v ime Avstrije protestiral proti tej sili napram zavodu.

Rim, 2. sept. Kraljevi komisar je prepovedal vhod v zavod sv. Jeronima obema strankama, dokler se reši zadevno vprašanje. Policija straži vhod.

Zofija, 2. septembra. Knez Ferdinand bode koncem meseca septembra za več dni prišel na Dunaj.

Caracas, 2. sept. Vsem kolumbijskim konzulom je odtegnjen eksekvatur. Do 8500 na meji zbranih Venezuelcev je pripravljenih, da udro v Kolumbijo in podpirajo revolucijo.

Novjork, 2. sept. V Kalispelu sta trčila dva vlaka. Ubitih je 36 oseb.

London, 2. sept. Kitchener javlja iz Pretorije 31. m. m.: Mej Watervalom in Hamanskralom je 250 Burov napadlo vlak in ga razpršilo v zrak. Podpolkovnik Vandeleur je ubit. Nadaljne izgube niso znane.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nob	Podajanje v 24 urah
31. 9. zveč.	736.9	15.8	sl. jug	jasno		
1. 7. jut.	735.8	12.4	sl. svzh.	del. oblak.		0.0
2. popol.	734.1	23.5	p. m. jzah.	sk. jasno		
1. 9. zveč.	733.5	17.6	sl. jzah.	del. jasno		
2. 7. jut.	734.5	15.2	sl. sever.	dež		0.0
2. popol.	733.1	23.1	sl. jug.	sk. oblak.		
Srednja temperatura sobote 16.3°, normale: 17.0°.						
Srednja temperatura nedelje 17.8°, normale: 16.9°.						

Dunajska borza.

Dne 2. septembra.	
Skupni državni dolg v notab.	98.60
Skupni državni dolg v srebru.	98.50
Avstrijska zlata renta 4%.	118.85
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron.	95.65
Ogerska zlata renta 4%.	118.65
Ogerska krona renta 4%, 200.	92.80
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	162.0
Kreditne delnice, 160 gl.	630
London vista.	239.22 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.05

Dne 31. avgusta.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	191
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170.60
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	211
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron.	95.10
Tisne srečke 4%, 100 gl.	145.50
Dunavske vravnjavne srečke 5%.	258

Zitne cene	
dné 31. avgusta 1901.	
(Termin.)	
Na dunajski borzi:	
Za 50 kilogramov.	
Pšenica za jesen.	K 8.68 do 8.69
„ pomlad 1902.	8.52 „ 8.53
Rž za jesen.	7.04 „ 7.05
„ pomlad 1902.	7.35 „ 7.36
Koruzza za avgust.	5.38 „ 5.39
„ september-oktober.	5.40 „ 5.41
„ maj-junij 1902.	5.39 „ 5.40
Oves za jesen.	6.68 „ 6.70
„ pomlad 1902.	7.04 „ 7.05

Na budimpeštanski borzi:	
Pšenica za oktober.	K 8.00 do 8.01
„ pomlad 1902.	8.42 „ 8.43
Rž za oktober.	6.72 „ 6.73
Oves za oktober.	6.38 „ 6.39
Koruzza za september.	5.12 „ 5.13
„ maj 1902.	5.12 „ 5.13

Dunajski trg.	
Pšenica banaška.	K 7.85 do 8.40
„ južno žel.	8.10 „ 8.40
Rž.	7.65 „ 7.25
Ječmen.	7.00 „ 8.50
„ ob Tisi.	6.75 „ 8.00
Koruzza ogerska.	5.45 „ 5.60
Cinkvart.	6.75 „ 7.10
Oves srednji.	6.71 „ 6.85
Fizol.	10.00 „ 11.50

841 1-1

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče, sin, brat in zet, blagorodni gospod

Karl Detela

trgovca in posestnika v Dobu, načelnika dohške požarne brambe itd.

danes ob dveh zjutraj po kratki, hudi bolezni v 41. letu svoje dobe, previden s svetimi za kramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragoga pokojnika se bo v torek, dné 3. t. m., ob eni popoldne v ljubljanski bolnici blagoslovilo in prepeljalo potem na pokopališče v Dob, kjer se ob štirih popoldne položi k večnemu počitku.

Svele maše se bodo brale v več cerkvah.

V Dobu, dné 1. septembra 1901.

Adela Detela, soproga. — Margareta Detela, mati. — Karl, Stanko, Ivo, Vladimir, Bogdan, sinovi. — Ignacij, Franc, Ivan, bratje. — Marija, Terezija, sestre. — Barbara Iglie, tašča.

Pristna španska vina

„Montanski Luque in C.“

Malağa

priporoča 837 1-1

Franc Stupica

v Ljubljani, Marije Terezije cesta.

Samski vrtnar,

priden in zvest vešč kulture rož in zelenjad se išče za večji vrt v Ljubljani.

Ponudbe prevzame upravnništvo „Slovenca“ pod naslovom: „Vrtnar“ 839 6-1

Spreten

trgovski pomočnik

nad 24 let star, sprejme se takoj pri tvrdki J. Perdan v Ljubljani. 840 3-1

Pleskarska in v to stroko vstevajoča se stavbena in pohištvena dela

izvršujeta in se priporočata v naročila iz mesta in z dežele **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciškanske ulice. — Najnižje cene. — Vzorci so vselej na razpolago. — Izvrševanje strokovno zanesljivo in brez konkurence 13 11-2

Najnižje cene. Največji izbor. Skrbno izdelovanje. Preobleke. Popravila.

L. Mikusch

tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

Zaloga šivalnih strojev

JAN. JAX

471 25-18 v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

Zastopnik izvršnih „Dürkopp“- in „Waffenrad“-koles.

Marija Sattner,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša), se priporoča prečistiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah, plavijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priproste in najlince, kakor se glasi naročilo, v svilenem in zlatem vezenju. Prevzame tudi na očila na bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. Vporablja samo dobro blago, cene po možnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi rado-voljno prevzame. 704 12-7

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri znebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako znebanje. Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

1., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, 1., Strobelgasse 2.

Pojasla

v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni veli za doseg kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.